

KAI MYRBERG

VIIMEINEN PARAATI

PJONGJANGISSA

LUHISTUUKO
POHJOIS-KOREA?

MINERVA

Viimeinen paraati
Pjongjangissa
Luhistuuko Pohjois-Korea?

K A I M Y R B E R G

**VIIMEINEN PARAATI
PJONGJANGISSA**

**LUHISTUUKO
POHJOIS-KOREA?**

minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

www.minervakustannus.fi

© Kai Myrberg ja Minerva Kustannus, 2022

Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Taitto ja ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-603-8

Painettu EU:ssa, 2022

”Ükskord me võidame niikuinii!”
Kerran me voitamme kuitenkin!

– VIROLAISEN TAITEILIJAN JA POLIITIKON HEINZ
VALKIN (S. 1936) VIRON LAULAVAN VALLANKUMOUKSEN
AIKAINEN TOTEAMUS 1980- JA 1990-LUKUJEN
TAITTEESSA

SISÄLLYS

Johdanto	11
Prologi: Pohjois-Korean tarun dramaattinen loppu vuonna 2024	19
1. Pohjois-Korean järjestelmän vahvat kivijalat muutoksen kourissa	31
Miten Pohjois-Korean diktatuuri voi edelleen olla olemassa ja miten järjestelmä on muuttumassa?	33
Kimien kiistaton asema säilyy kurin ja rangaistusten kautta	34
Jenkkiviha armeijan kivijalkana.....	35
Valvonta ja tietosulku ulottuvat kaikkialle.....	36
Mikä systeemissä on muuttunut viime vuosikymmeninä?	37
Mitä kansa ajattelee ja tietää – ajallinen perspektiivi	39
Kim Jong Unin kymmenen vallan vuotta 2011–2021.....	40
Kimien ”10 käskyä” ja Pohjois-Korean levittämät valheet	45
2. Pohjois-Korean maatalouden ongelmat: voiko edessä olla taas nälänhätä?	47
Mikä on muuttunut ihmisten ruoanhankkimisessa – nälkäkriisistä 2020-luvulle	51
Toritalous ja kauppa Kiinan kanssa kehittyvät	51
Maataloutta yritetään kehittää – uutta ajattelua myös Pohjois-Korean ulkopuolelta.....	53

Kohti yksityistä maanviljelyä.....	56
Missä Pohjois-Korean maataloudessa todellisuudessa mennään ja mihin toimiin pitäisi ryhtyä?	57
Viime vuosien huonot sadot ja ulkomaantuonnin supistuminen – mikä maan ruokatilanne on juuri nyt?.....	60
Tulevaisuuden ruokahuolto Pohjois-Koreassa – onko nälkä edelleen vieraana?	63
3. Pohjois-Korean ydinohjelma	65
Kim Jong Unin ajan ydinasepolitiikkaa – mitä nuori Johtaja haluaa?.....	68
Mikä on USA:n nykyinen strategia Pohjois-Korean ydinaseisiin – onko aseistariisunta mahdollista?.....	71
Tulevaisuuden haasteet	72
4. Vaikeat ulkosuhteet jatkuvat – Pohjois-Korean monenlaiset neuvottelukumpanit.....	75
Pohjois-Korea ja USA	76
Millainen pitäisi olla USA:n pitkän aikavälin politiikka Pohjois-Korean suhteen?	80
Etelä-Korean vaikea suhde pohjoisnaapuriin.....	83
Trumpin ja Moonin roolit suhteessa Pohjois-Koreaan.....	84
Etelä-Korean uusi presidentti Yoon Suk-yeol.....	87
Leimaako Ukrainan kriisi Koreoiden suhdetta vaarallisella tavalla?	88
Kiinan vaihteleva suhde Pohjois-Koreaan.....	90
Kim Jong Unin vaikea alku Kiina-suhteissa	93
Kiina ja Pohjois-Korea – löytyykö yhteinen etu?.....	95
Kiinan ja Pohjois-Korean suhteet tulevaisuudessa.....	96
Neuvostoliiton perinteistä Pohjois- Korea-suhteista uusiin Venäjä-avauksiin	97
Mitä Venäjä ajattelee Pohjois-Koreasta jatkossa?.....	100
Ukrainan kriisin vaikutus maiden suhteisiin.....	102
Japanin oljenkorsi	105
Pohjois-Korean muut ulkomaansuhteet – yhteyksiä myös terroristivaltioihin	108
Vaaralliset suhteet Syyriaan.....	109

Pohjois-Korean lämpimät suhteet Iraniin	112
Suhteet Pakistaniin	113
Intia ylläpitää diplomatiaa	116
Yhteys Kuubaan	119
5. Koronakriisi lisää Pohjois-Korean ongelmia	
2020-luvulla	123
Pohjois-Korean talouden synkät luvut	124
Maan infrastruktuurin heikkoudet	125
Yhteiskunnan kehittämistä sanktioiden varjossa	128
Koronapandemian vaikutukset Pohjois-Korean	
yhteiskuntaan	132
Miksi Pohjois-Korea pitkään kielsi covid-19:n olemassaolon	
valtiossaan ja kieltäytyi rokotteista?	135
Koronan jälkiseuraukset – kuka tietää?	137
6. Kim Jong Un vallan pyörteissä	
– kuka on Johtajan seuraaja?.....	139
Kim Jong Un työväenpuolueen pääsihteeriksi – Johtajan valta	
vankistuu.....	144
Työväenpuolueen sääntömuutos vuonna 2021	
– uusi varajohtajan virka perustetaan	146
Nuoren Marsalkan terveys horjuu.....	148
Kim Jong Unin paluu	150
Johtaja tuo esille uusia painotuksia politiikassaan	151
Kim Jong Unin seuraajaehdokkaat	153
Kim Yo Jong, paektulaisten kärkiehdokas	153
Maan kakkosmies Choe Ryong Hae.....	156
Nouseva tähti Jo Young Won	158
Kim Jong Unin luottomies, marsalkka Pak Jong Chon	159
Pääministerit Kim Tok Hun ja Pak Pong Ju.....	160
Rautainen stalinisti, kenraali Kim Yong Chol.....	160
Uusi ulkoministeri, kovan linjan Ri Son Gwon	162
Kim Jong Un syrjään –kenestä tulee uusi Johtaja?	163
Kim Jong Unin perillinen neljännen sukupolven johtajaksi?	165

7. Skenaario 1: Tulevaisuuden Pohjois-Korea nykyhallinnon jatkuessa vuonna 2040.....	167
Vahvistuvan armeijan keskeinen rooli.....	168
Ulkosuhteiden kehitys on epävarmaa.....	171
Talouden tulevaisuus eri aloilla – mihin ollaan menossa?.....	175
Informaatio­sulku ulkomailta ja kotimainen kontrolli.....	181
Mitä jos Koreat eivät yhdistykään?	184
Kimilsungilainen Pohjois-Korea vuonna 2040 – mitä maan johto haluaa?.....	185
8. Skenaario 2: Pohjois-Korean systeemi luhistuu	187
Systeemin hajoamisskenaariot.....	188
Johdon epäsopu.....	189
Kansa saa tarpeekseen – arabikevät Pohjois-Koreassa?.....	190
Kiinan ongelmat heijastuvat ulospäin.....	192
Pohjois-Korea ajautuu sotaan	192
Hajoaminen käynnistyy – seuraukset ovat dramaattiset.....	193
Epilogi: Millainen on yhtenäinen Korea vuonna 2050	197
Kiitokset	211
Lähdeviitteet.....	213
Kirjallisuutta	233
Henkilöhakemisto	237

JOHDANTO

Myöhemmin Pohjois-Korean symboliksi kohonnut, neuvosto-armeijan kapteenin univormua kantanut 33-vuotias Kim Il Sung saapui vaivihkaa syyskuussa 1945 kotimaahansa Wönsanin satamaan yli 20 vuoden poissaolon jälkeen. Kim toimi uuden uransa alussa venäläisten luottomiehenä ja juoksupoikana stalinistisen järjestelmän rakentamisessa. Kukaan ei olisi tuolloin uskonut, minkälaisen vallan tämä ovela mies pian ottaisi itselleen perusteilla olevassa Pohjois-Korean valtiossa. Suureksi Marsalkaksi sittemmin kutsutun miehen voittokulkua ei pian pysäyttänyt enää mikään. Kim Il Sung käänsi mestarin elkein edukseen jopa katastrofaalisen Korean sodan lopputuloksen ja torjui opposition yrityksen kaapata vuonna 1956 valta ja suorittaa maassa Moskovan esimerkin mukaisesti destalinisaatio. Suuren Johtajan asema oli vahvistettu viimeistään 1960-luvulle siirryttäessä, kun pääviholliset oli armotta kukistettu.

Pohjois-Korean yhteiskunnassa on ollut alusta asti sangen monenlaisia ongelmia, vaikka Neuvostoliitto sekä muut kommunistimaat ovat tarjonneet sille jatkuvasti apuaan.

Viimeistään 1970-luvulta eteenpäin alkoi korostua pitkään jatkunut rappio maataloudessa ja teollisuudessa, ja samat teknistaloudelliset ongelmat ovat yhä tänä päivänä suurelta osin ratkaisematta. Sulkeutuneen maan jäykkä ja diktatorinen hallinto ei ole mitenkään auttanut yhteiskunnan kehittämisessä, jossa tarvittaisiin niin innovaatioita kuin investointejakin. Lisäksi Etelä-Korean ja sen amerikkalaisten apurien osin propagandistisen uhan takia kehitetty suurarmeija sekä sen ylläpito ja varustelu ovat kaiken kaikkiaan nielleet valtavia rahasummia rutiköyhässä maassa. Muilla aloilla kipeästi tarvittua koulutettua työvoimaa on sen takia siirretty armeijan palvelukseen. Suuret puolustusmenot ovat johtaneet omalta osaltaan kansalaisten jatkuvaan vyönkiristykseen.

Kun Pohjois-Koreaa merkittävästi tukenut Neuvostoliitto hajosi vuonna 1991, Kim Il Sungin valtio ajautui suureen nälänhätään eikä maalle povattu enää pitkää ikää. Silti valtio on tänä päivänä edelleen olemassa, jo kolmannen polven monarkkisena diktatuurina, jossa Suurenmoinen Toveri Kim Jong Un on ollut nyt vuosikymmenen johdossa. Perspektiiviä Pohjois-Korean systeemin säilymiselle näin pitkään antaa se, että valtio on tätä kirjoittaessa saavuttanut jo 73 vuoden iän ja lyönyt laudalta suurien Leninin ja Stalinin luoman ja kehittämän Neuvostoliiton olemassaoloajan. Tästä ikäennätyksestä huolimatta Pohjois-Koreassa vallitsevan tilanteen surkeus ja näköalattomuus kimilsungilaisessa systeemissä vähentävät uskoa siihen, että maa voisi nousta joskus omille jaloilleen. Onko Suuren Marsalkan luoman järjestelmän loppu jo aivan lähellä?

Kirjassani *Pohjois-Koreassa vain porsaas ovat onnellisia* (Minerva, 2021) kuvasin maan vaihteita sen synnystä

nykypäivään asti. Teoksen ilmestymisen aikoihin ja sen jälkeen valtiossa on tapahtunut paljon, ja tässä kirjassa kerrotaan tuoretta tietoa. Uusia ongelmia on syntynyt aivan viime aikoina, ja vaikeudet ovat syventyneet nopeasti. Kansainvälisten talouspakotteiden päälle on tullut uutena riesana vielä koronaongelma. Toukokuussa 2022 myönnettiin lopulta maassa vallitseva paha koronatilanne, joka seurausvaikutuksineen synkentää entisestään Pohjois-Korean yhteiskunnan tilannetta. Rokotuksia ei ole vielä keväällä 2022 edes aloitettu. Pandemian takia valtioraja ainoana taloudellisena tukijana olevaan Kiinaan on jouduttu pitkälti sulkemaan, millä on ollut monia seurauksia. Kiinasta tuotujen elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden dramaattinen, jopa 90 prosentin väheneminen, on johtanut uudemman kerran vakavaan ruokapuulaan ja kansan pahenevaan ahdinkoon. Vuosina 2019–2021 sadot hupenivat ankarissa sääoloissa, ja samalla tulvat aiheuttivat – taas kerran – suurta vahinkoa maan infrastruktuurille. Valtion johto on joutunut myöntämään nämä hankaluudet avoimesti, mikä olisi ollut ennenkuulumatonta Kim Il Sungin aikana. Toisaalta kaikkien omin silmin todistamia ongelmia voi olla turha yrittää salata.

Tämä kirja luo katsauksen Pohjois-Korean tulevaisuuden visioihin ja lähtee liikkeelle nykyhetkeen johtaneiden tapahtumien tiiviillä kartoituksella. Mikä on maan kohtalo muuttuvissa oloissa? Mitkä tekijät ratkaisevat lopulta tulevaisuuden suunnan? Pohdittavia tekijöitä on paljon näinä poliittisesti epävakaina ja muuttuvina aikoina, jolloin Kim Jong Unin onneksi yleinen huomio on kenties suuntautumassa Pjongjangin hallinnon puuhista muualle maailmaan. Taustalla on se, että ikävä kyllä länsimaiden välit Venäjään ovat jopa huonommat

kuin kylmän sodan vuosina. Kim Jong Unille saatetaan jättää vaarallisella tavalla vapaata liikkumatilaa käytettäväkseen. Aika näyttää, kuinka tässä vaarallisessa pelissä käy.

Pohjois-Korean suhteet erityisesti USA:n ja Etelä-Korean suuntaan ovat olleet jatkuvasti vaikeat. Miten presidentti Bidenin hallinto suhtautuu Kimin valtioon ja sen ydinohjelmaan? Onko linjana enemmän Obaman aikainen salliva diplomatia, Trumpin suorat suhteet Pohjois-Korean johtoon vai kenties entistä tiukempi asenne? Onko USA valmis hyökkäämään Pohjois-Koreaan ja kukistamaan Kim Jong Unin hallinnon, vai unohtuuko Pjongjang muiden kiireiden takia? Miten kehittyvät suhteet Etelä-Koreaan sen uuden ja konservatiivisen, Pohjois-Koreaan kriittisesti suhtautuvan presidentti Yoon Suk-yeolin aikana? Jatkuvatko Koreoiden suhteet entiseen malliin vaihtelevissa tunnelmissa, päästäänkö kahdensivulaisissa suhteissa kenties vakautta kohti, vai meneekö tilanne päinvastoin huonompaan suuntaan? Onko Kiina jatkossakin Pjongjangin hallinnon jatkuvuuden tae, vai kylmästyikö Peking lopulta Kimin tempoiluun ja ottaa Pohjois-Korean entistä vahvempaan kontrolliinsa? Entä mikä on sotaisan Venäjän rooli Pohjois-Korea -suhteissa? Liittoutuuko Venäjä Kimin hallinnon kanssa entistä tiukemmin? Kuinka vaarallista on Pohjois-Korean ydinaseyhteistyö muiden terroristivaltioiden, kuten Syyrian, Iranin ja Pakistanin, kanssa? Voiko siitä aiheutua – kaiken muun epävakauden ohella – ennalta-arvaamaton katastrofi, jolla olisi maailmanlaajuisia vaikutuksia?

Pahojen ongelmien runtelema Pohjois-Korea on sulkeutunut ulkovalloilta uudelleen. Diplomaatit ja avustusjärjestöjen väki ovat kaikonneet, kun elinolosuhteet ovat muuttuneet

entistä vaikeammiksi. Maa on kenties siirtymässä neo-Juche-aatteeseen, jossa vahvan johtajan Kim Il Sungin aikaa ihailaan nostalgisesti maan vahvuuden ja vaurauden kautena ja halutaan ummistaa silmät omilta ongelmilta ja ulkomaailman kehitykseltä. Mitä tästä seuraa? Onko maan talous todellisuudessa romahtamassa ja koko yhteiskunta hajoamistilassa, jota ei vain haluta tunnustaa? Kim Jong Un joutuu kaiken lisäksi tasapainottelemaan eliitin kovemman ja pehmeämmän linjan kannattajien kanssa. Onko maan johto enää yhtenäinen, vai onko se koskaan ollutkaan sitä? Kuinka paljon edes tiedämme tästä? Kenties eittämättä taitava Kim Jong Un löytää vielä jostain uuden vaihteen, jonka avulla hän venyttää diktatuurinsa kestoja ja osoittaa taas kerran pjongjangologien ennusteet vääriksi maan pikaisesta hajoamisesta.

Kim Jong Unin viime vuosina horjunut terveys on herättänyt paljon julkista keskustelua. Tilanne on saanut maan varautumaan johtajavaihdokseen, mikä näkyy vuonna 2021 perustuslakiin tehtyinä muutoksina: työväenpuolueen pääsihteerin viran alaisuuteen on perustettu uudentyyppinen ensimmäisen sihteerin tehtävä. Johtaja voi siirtää vallan tälle milloin tahansa, millä taataan nykyhallinnon säilyminen ja eliitin etuoikeutetun elämän jatkuminen. Kuka mahtaa olla tämän viran haltija ja siten mahdollisesti Kimin seuraaja? Edessä voi olla ankara valtataistelu Johtajan paikasta, jos Suurenmoinen Toveri menehtyy tai joutuu muuten vetäytymään tehtävistään. Hänen lapsensa ovat vielä alakouluikäisiä, joten ainakaan hetken heistä ei ole uudeksi Johtajaksi. Onko Kim Jong Unin näkyvästi viime aikoina esillä ollut pelottavan stalinistinen sisar Kim Yo Jong monarkkisen diktatuurin seuraava vallanperijä? Kenties miesvaltaisessa valtiossa

nainen johtajana olisi vielä liian kova pala purtavaksi, vaikka sisar edustaakin Paektu-vuoren¹ kaikkein puhtainta verenperintöä, jonka edessä kansa on – ainakin virallisen totuuden mukaan – pakahtua onnesta. Todennäköisemmin maan johon siirtyy sotilas- tai puoluejohtoa edustava, jo iäkäs vanhan koulukunnan mies. Voi vain arvailla, mitä siitä seuraa.

Entä Pohjois-Korean tulevaisuus? Maan järjestelmä saattaa luhistua vallanvaihdon tai jonkin muun kriisin yhteydessä, ja silloin sisällissota on mahdollinen. Epäselvää on, mitkä olisivat taistelun osapuolet. Voi olla, että eliitti liittoutuisi armeijan johdon kanssa ja vastapuolella olisivat kansalaiset ja rivisotilaat. Entä jos Pohjois-Koreassa tapahtuisi Pohjois-Afrikan arabikevään tapaan spontaani kansannousu? Pohjois-Koreassa eri syistä aiheutuvan sekasorron vuoksi vain kapeiden jokien takana olevaan rajanaapuri Kiinaan voi kohdistua pakolaisvyöry, johon siellä kyllä reagoitaisiin vahvasti. Konflikti ulkomaiden kanssa voi myös saavuttaa mitat, jossa ajautettaisiin USA:n ja Etelä-Korean kanssa aseelliseen selkkaukseen. Kohdistaaako Kim tykistönsä tulittamaan Soulia? Tapahtumilla voi olla laajempiakin seurauksia, jos Pohjois-Korea hädän hetkellä päättää turvautua ydinaseisiin. Niiden kehittelyä on pidetty yleensä lähinnä puolustuksellisenä –vaikka samalla Pohjois-Korean valtion propagandassa Capitol Hill Washingtonissa muutetaan jonain päivänä tulimereksi.

Jos Pohjois-Korea hajoaa, alkaa aivan uusi ajanjakso. Tällöin suuri yhteiskunnallinen reformi on tarpeen. Jo akuutin ruokakriisin hoitaminen ja ihmisten elinolojen normalisoiminen ovat jättiurakka, puhumattakaan koko valtion järjestelmän uudelleenorganisoinnista ja demokratisoinnista. Voiko ajatella, että vuonna 2050 olemassa olisi yhdistynyt Korea,

jossa Pohjois-Korean hirmuvallan aika olisi saatu pyyhittyä aktiivisesta muistista ja ihmisten elämä saatettu yhden sukupolven aikana normaaleille raiteille?

Me kaikki voimme edistää pieneltä osaltamme Pohjois-Korean myönteistä kehitystä pitämällä maan kaikin puolin huono tilanne mukana keskusteluissamme. Ihmisoikeuksien puuttuminen ja siviiliväestöön kohdistuvat raakuudet Kim Jong Unin diktatuurissa eivät toivottavasti näytä meistä liian kaukaiselta varsinkaan, kun näemme sellaista tapahtuvan ikävä kyllä nyt jo Euroopassakin.

Helsingissä 20.5.2022

Kai Myrberg

Prologi:

POHJOIS-KOREAN TARUN DRAMAATTINEN LOPPU VUONNA 2024

Pohjois-Korean yhteiskunnan ongelmat syvenevät nopeasti vuoden 2023 aikana ulottuen lopulta maan johtoon asti. Eräänä päivänä putoaa todella dramaattinen, kansainvälinen uutispommi: sairas ja väsynyt Kim Jong Un ilmoittaa täysin yllättäen 15. joulukuuta erostaan. Johtaja kertoo suorassa televisiopuheessaan, ettei terveydellisistä syistä voisi jatkaa maan johdossa. Hän pahoittelee samalla valtion huonoksi ajautuneita olosuhteita, erityisesti ruokakriisiä. Hän syyttää tilanteesta epäsuotuisia ilmasto-oloja. Puheen edetessä väistyvä diktaattori ilmoittaa pitävänsä erityisen häpeällisenä, että etelän veljeskansa on ajautunut paatuneiden rikollisten, jenkien, kotiorjiksi. Lopuksi hän toivottaa kansalaisille rohkeutta ja menestystä vaikeissa oloissa. Hallintokautensa viimeisenä tekona Kim Jong Un vie uhmakkaasti läpi seuraajansa

nimityksen: puolueen pääsihteerin paikalle tulee Johtajan sisar, Kim Yo Jong, kuten oli jo uumoiltu.

Sisaren nimitystä edeltävinä viikkoina käydään kulissien takana armoton, jopa Pohjois-Korean mittapuulla brutaalista valtataistelua. Väistyvä Johtaja eliminoi vailla armoa vihollisiaan Kim Yo Jongin johtajuuden tieltä. Vallan vaihtuminen ei suju ongelmitta, koska kaikki eivät ole tyytyväisiä siihen, että uusi Johtaja on nainen. Varsinkin vanhan liiton sovinistiset kenraalit haluaisivat maahan sotilashallinnon. Kaiken lisäksi monet avainhenkilöt yrittävät ajaa häikäilemättömästi omaa etuaan. Puolueen kakkosmies, Choe Ryong Hae, tavoittelee johtopaikkaa armeijan takauksella, mutta yritys epäonnistuu. Kim Jong Unin antamana rangaistuksena miehelle teloitetaan julkisesti ilmatorjuntatykillä Kim Il Sung -aukiolla. Tämä tapahtuu siitäkin huolimatta, että Kim Yo Jong on naimisissa Choen pojan kanssa. Aiemmat valtakuviot eivät enää päde, mistä osoituksena Pjongjangissa huhutaan, että Kim Jong Unin panssaroitua autoa tulitetaan. Väistyvä Johtaja pelastuu kuitenkin maan median mukaan sankarillisesti raukkamaisesta attentaatista, takana ovat vahvistamattomien lähteiden mukaan pettyneet Choe Ryong Haen kannattajat.

Kim Jong Unin johtamat puhdistukset jatkuvat taukoamatta. Voidaan hyvin puhua terrorista. Puolueen keskuskomiteasta ja armeijan johdosta katoaa yhdessä yössä noin 50 keskeistä vaikuttajaa, seuraavina vuorokausina yhä enemmän. Kerrotaan, että Pjongjangin hallintokortteleista kuuluu jatkuvasti laukausten ääniä. Jopa Kim Il Sung -aukion tienoilla havaitaan ammuskelua, vaikka kaupungissa on voimassa ulkonaliikkumiskielto öiseen aikaan. Veristen yhteenottojen jälkeen Kim Jong Unille lojaali ryhmä vie lopulta voiton ja